

DE WATERBOUWER

Minister maakt zich hard voor gevulde orderportefeuilles

Cora van Nieuwenhuizen
Minister van Infrastructuur en Waterstaat

We trekken aan dezelfde kant van het touw," aldus minister Cora van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat. Zij reageert daarmee op de zorgen van Hendrik Postma en Andrea Vollebregt elders in deze uitgave, dat straks door de coronacrisis de orderportefeuilles van waterbouwers leeglopen. "We proberen er echt de vaart in te houden."

De minister geeft aan werk te maken van het digitaal doorlopen van procedures. "Bij veel projecten zit ook een inspraak en participatiestuk en zijn we aan het kijken hoe we dat op een andere manier vorm kunnen geven."

We hebben dat op een paar plekken al digitaal en ook door middel van een webinar geprobeerd. Dat lijkt best een goed alternatief te zijn. Hetzelfde geldt

voor de eerste consultatie met marktpartijen. Ook daarvoor kijken we naar digitale mogelijkheden."

Tempo

Van Nieuwenhuizen benadrukt dat het haar aan alles gelegen is om de projecten op gang te houden. "Als het gaat over de waterveiligheid dan hebben we een Hoogwaterbeschermingsprogramma waar ik het tempo nog wel van wil

opvoeren. Het geld daarvoor is er. Ik wil er ook voor zorgen dat we de vijftig kilometer-dijk die we jaarlijks moeten versteken ook daadwerkelijk halen."

Van Nieuwenhuizen benadrukt dat ze ook geld heeft voor de uitvoering van projecten in het kader van het ruimtelijk adaptatieprogramma. "Daar hebben we vorig jaar alle gemeenten stresstesten voor laten maken en zitten nu in de risicodialoog. Je wilt het liefst dat we zo snel mogelijk met adaptatieprojecten als waterberging aan de slag kunnen. Dat is voor mij beleidsinhoudelijk belangrijk: het betekent ook meteen werkgelegenheid en omzet voor de bedrijven."

Interview

Op pagina 8 van deze uitgave van De Waterbouwer een uitgebreid interview met minister Van Nieuwenhuizen. Hierin gaat zij uitgebreid in op de transitieagenda 'Op weg naar een vitale infra-sector' die zij onlangs naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. In het interview benadrukt Van Nieuwenhuizen dat zij meer aandacht voor innovaties wil. "Rijkswaterstaat is natuurlijk een grote speler in de markt en kan als launching customer zorgen dat iets kritische massa krijgt. Hierdoor kan het voor partijen interessant zijn om in ontwikkelingen te investeren. Daarom brengen we ook met de innovatieagenda meer focus aan."

'Soms mag het best wat brutaler'

Sinds het begin van dit jaar zwaait Andrea Vollebregt als directeur de scepter over de Vereniging van Waterbouwers. Momenteel ligt de focus vooral op het gevuld houden van de orderportefeuilles van de leden. "Het streven is dat de sector geen gebruik hoeft te maken van financiële steunmaatregelen van het Rijk, maar dat we aan het werk kunnen blijven," vertelt Hendrik Postma, voorzitter van de Vereniging van Waterbouwers die "heel blij" is met de komst van Vollebregt, die volgens hem met een frisse blik naar de organisatie kijkt. "Soms mag het best wel wat brutaler," vindt Vollebregt.

Lees het interview met directeur Andrea Vollebregt en voorzitter Hendrik Postma op pagina 2

Andrea Vollebregt
Vereniging van Waterbouwers

Vervolg van pagina 1

Al een aantal maanden liep Vollebregt vorig jaar aan de zijlijn warm. Immers, sinds haar aantreden als senior beleidsmedewerker in het voorjaar van 2019 was haar al bekend dat zij in de voetsporen van Edwin Lokkerbol zou treden. Lokkerbol had ten tijde van de invulling van de vacature door het vertrek van Fay van Dongen, aangegeven dat hij op termijn weer aan een andere uitdaging toe was en dat dit mogelijk een goed moment was om reeds over zijn opvolging na te denken. "Alleen wisten zowel het bestuur als Vollebregt zelf niet wanneer dat zou zijn, omdat nog niet duidelijk was wanneer hij zou

Bijzondere tijden

Die laatste eigenschap komt volgens Postma zeker op dit moment goed van pas. "Het zijn heel bijzondere tijden. We hebben het met PAS en PFAS al erg druk van daar komt corona overheen. Dat vergt van iedereen heel wat om ervoor te zorgen dat alles zoveel mogelijk gewoon doorgaat. En dat doet Vollebregt erg goed."

Over de effecten van corona voor de sector noemen Postma en Vollebregt het een "geluk bij een ongeluk" dat alle werken voor het grootste deel buiten plaatsvinden, waardoor er onder RIVM-condities kan worden doorge-

Strategische sessies

Zelf voegt de vereniging zich ook naar de huidige situatie. Zo zijn bijvoorbeeld de geplande strategische sessies op dezelfde wijze nu onlangs virtueel gehouden als ze voor de coronacrisis waren bedacht. "Je moet voor jezelf de knop omzetten. Het ergste wat je kan overkomen is dat het een keer niet lukt", vindt Postma. Volgens de voorzitter is het trouwens logisch dat iedere zichzelf respecterende organisatie zijn strategie elke vijf jaar herijkt. "Zeker wanneer je een nieuwe directeur in huis hebt die er fris tegenaan kijkt. Dan moet je in gedachten zo vrij durven denken dat het is alsof je met een witte bladzijde begint en het vandaag opnieuw kunt inrichten."

Vollebregt benadrukt dat niet ineens alles anders gaat worden. "Herijking, zoals Postma het noemt, vind ik inderdaad het goede woord. Zo gaan we wel scherper formuleren waar we van zijn en waar we niet van zijn, om meer focus aan te brengen. Verder vinden we het belangrijk dat we de zichtbaarheid van de sector vergroten. Zichtbaarheid als het gaat om het beantwoorden van de vraag 'wat is nu die waterbouwsector precies?' Maar zichtbaarheid ook bij opdrachtgevers en het bredere stakeholderveld waardoor we wat steviger een eigen positie kunnen krijgen." Dit laatste vooral ook in het licht van het feit, dat de waterbouwsector, als het over regelgeving gaat, een bijzondere sector is, waar volgens Vollebregt niet elk sjabloon op past. "En dat moeten we nadrukkelijker onder de aandacht brengen." Na een korte stilte voegt Postma daar aan toe: "We moeten ook meer het gesprek met de politiek aangaan over de problemen waar wij als sector mee te maken hebben." Vollebregt knikt: "Soms mag het wel wat directer worden aangekaart en mag je van je laten horen. Dan ben je in ieder geval onderwerp van gesprek."

Klimaatadaptatie

Hoewel corona momenteel alle aandacht lijkt op te slokken, staan

"Soms mag het politiek wel wat directer worden aangekaart, van je laten horen. Dan ben je in ieder geval onderwerp van gesprek"

kwesties als verduurzaming en klimaatadaptatie nadrukkelijk op de agenda. "Als we het hebben over vergroening gaat het over 'wat vraagt dat van een vloot', 'hoe gaat dat in aanbestedingen uitgevraagd worden' en 'wat vraagt dat van de mensen die werken in de sector?' Dat willen we wel scherper formuleren en neerzetten," zegt Vollebregt. Postma: "Wat we ook met z'n allen doen en hoe duurzaam we ook met z'n allen gaan worden, we krijgen anderhalf tot twee graden temperatuurstijging. Om de gevolgen daarvan op te lossen, zijn voor een groot deel waterbouwkundige maatregelen nodig. Dat is niet morgen, misschien ook nog niet overmorgen, maar wel daarna. Aan de andere kant hebben we op de rivier al een paar keer hoge en lage waterstanden meegeemaakt. Dat had niet alleen gevolgen voor de waterafvoer en waterberging, maar ook voor de diepgang die schepen bij laag water nodig hebben om te kunnen varen. Dat zijn de eerste dingen die er aan komen. Bij droge periodes in het voorjaar zie je in grote delen van het land dat de landbouw en de natuur enorme problemen hebben waar je nu al iets met waterbeheer aan moet doen. Waarmee ik maar wil zeggen," benadrukt Postma, "het is misschien wel dichterbij dan we ons soms realiseren."

Andere tijden

In het verlengde daarvan ziet Andrea Vollebregt voor de waterbouwers andere tijden aankomen. Tijden waarin volgens de nieuwe directeur zaken anders moeten worden aangepakt. "Je ziet het bijvoorbeeld nu al bij dijkversterkingen waar wordt nagedacht over hoe je die anders kunt versterken, omdat alleen verhogen en verbreden niet langer (overall) mogelijk is. En het mooie van de waterbouwsector is dat het die innovatiekracht heeft om zich steeds weer aan te passen en nieuwe technieken te ontwikkelen die hiervoor nodig zijn."

Hendrik Postma
Vereniging van Waterbouwers

vertrekken," vertelt Postma. Dat moment kwam toch nog vrij snel toen in het najaar het gesprek over het komende jaar van de vereniging ging. Andrea Vollebregt: "Edwin Lokkerbol had voor zichzelf besloten aan het einde van het jaar afscheid te nemen en heeft mij toen nog nadrukkelijker betrokken in het nadenken over het nieuwe verenigingsjaar. Vanaf dat moment werd ook bekendgemaakt dat ik hem zou gaan opvolgen." Postma vindt dat het bestuur een goede keuze heeft gemaakt door de opvolging van Edwin Lokkerbol op deze wijze te regelen. "Daardoor kon Vollebregt in alle rust de vereniging leren kennen."

Voor Vollebregt was het in het begin wel even wennen. Ze komt bij het Havenbedrijf Rotterdam vandaan. De dynamiek van beide organisaties is vergelijkbaar, bijvoorbeeld op het gebied van complex stakeholder- en belangmanagement. Natuurlijk zijn er ook de nodige verschillen. "Ten eerste is het Havenbedrijf een factor honderd keer groter en had ik daar een internationale functie." Tegelijkertijd ziet zij ook overeenkomsten. "Het Havenbedrijf en de waterbouwsector zijn gebieden die beiden voor grote opgaven en veranderingen staan, bijvoorbeeld op het gebied van de duurzaamheids transitie. En qua cultuur zijn beide sectoren ook hetzelfde. In de haven zijn het doeners, mouwen omhoog en recht door zee. Zo ken ik de waterbouwers ook. Ja, zelf ben ik ook een doener."

werkt. De Vereniging van Waterbouwers is dan ook medeondertekenaar van het protocol 'Samen veilig doorwerken' voor de bouw- en installatiesector. De grootste uitdaging zit vooraan in het op het op gang weten te houden van de projectenstroom, dus het gevuld houden van de orderportefeuilles. "Dat kan alleen," benadrukt Postma, "als er voldoende aanbestedingen op de markt blijven komen." Daarover voert de vereniging samen andere brancheverenigingen volop overleg met Rijkswaterstaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. "Het betekent," legt Vollebregt uit, "dat aanbestedingen op een andere manier moeten worden georganiseerd. Bijvoorbeeld veel meer virtueel en het opzoeken van de ruimte in contracten en de aanbestedingswet."

Postma: "Voor sommige tenders moeten er dialooggesprekken worden gevoerd en assessments worden gedaan. Dat kan met creativiteit best virtueel worden geregeld. Lastiger is het voor de inspraak via een publieksparticipatie. Maar je kunt niet wachten tot het weer kan. Dat geldt niet alleen voor Rijkswaterstaat maar ook voor de waterschappen. Daarnaast zijn provincies en gemeenten voor onze leden minstens zo belangrijk. Wij vinden ook dat Rijkswaterstaat en het ministerie naar de lagere overheden moeten uitstralen dat alles zoveel mogelijk door moet gaan. Want anders staan wij straks ook voor de financiële regelingen in de rij. Dat moeten we met elkaar écht zien te voorkomen."

Marjolein van Wijngaarden en Menno Steenman aan het roer bij de Taskforce Deltatechnologie

'Vertrouwen wordt nooit een gegeven'

De Taskforce Deltatechnologie heeft twee nieuwe voorzitters gekregen. Marjolein van Wijngaarden heeft de voorzittershamer van de stuurgroep opgenomen. Menno Steenman is in de functie van onafhankelijk voorzitter het boegbeeld van de werkgroepen die onder de vlag van de Taskforce opereren. "Het is een rare periode om deze functie te gaan invullen," zegt Steenman. Een gesprek over onder andere een beperkte vooruitblik, de successen van de Taskforce Deltatechnologie en vertrouwen. "Vóór het vertrouwen zit nog de afdeling elkaar begrijpen," aldus Marjolein van Wijngaarden.

Het interview vindt, zoals bijna alle gesprekken tegenwoordig, digitaal plaats. "Ik bivakkeer al weken in mijn werkkamer," trapt Menno Steenman af. En ook Marjolein van Wijngaarden heeft inmiddels de nodige ervaring met programma's als Teams, Hangout, Skype en Zoom. Steenman merkt op dat de Taskforce zich naar de nieuwe situatie voegt. "Onze zogenoemde gouden-driehoekbijeenkomst gaan we digitaal doen, zeker nu grootschalige bijeenkomsten niet meer kunnen."

Sinds 2013 ontsluit de Taskforce Deltatechnologie, een initiatief van Bouwend Nederland, NLingenieurs en de Vereniging van Waterbouwers, kennis. Van Wijngaarden: "Het is een initiatief om in de zogenoemde pre-competitieve fase van projecten kennis te ontwikkelen en te delen met opdrachtgevers en marktpartijen. Doel is om grote projecten te versnellen, te verbeteren en anders in te richten zodat het effectiever wordt." Steenman kent de Taskforce nog als gebruiker toen hij als adviseur van het

onuitvoerbaar ontwerp komt."

"Ik heb hier een lijstje," vervolgt Van Wijngaarden, "en we hebben inmiddels al tien dijkversterkingen gehad die op de een of andere manier met een twee-fasen-contract op de markt zijn gezet. Door onze strategische advisering hebben we nu een golf van die twee-fasen-contracten gezien en zijn we nu zelfs op een punt dat Rijkswaterstaat er naar gaat kijken, omdat ze denken dat ze er iets van kunnen leren."

ONAFHANKELIJK

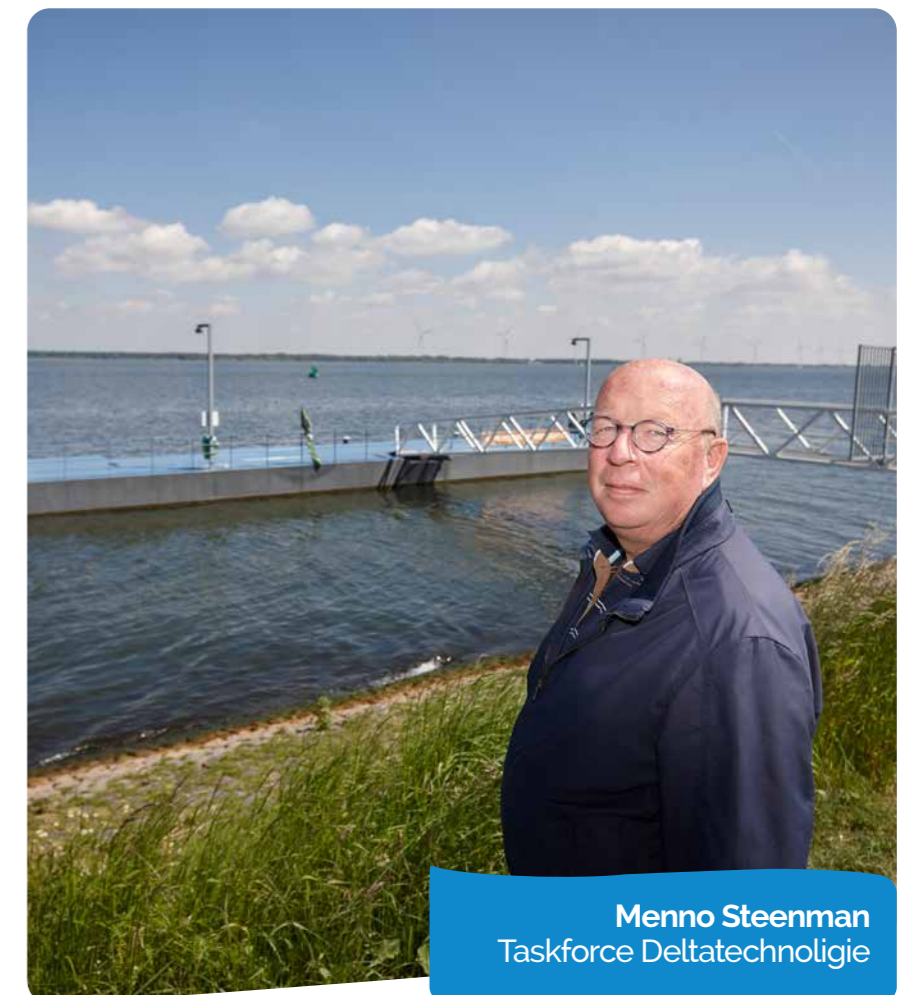
Het tweetal benadrukt dat de onafhankelijkheid van de Taskforce essentieel is. "Dat maakt," zo benadrukt Van Wijngaarden, "de Taskforce tot een neutraal platform, maar wel met veel kennis van wat er in de markt speelt. Wanneer ik als directeur vanuit Boskalis ergens langs

"In het algemeen zie ik wel een toekomst waarin we de grote opgaven veel meer in gezamenlijkheid gaan oppakken"

type verbintenis dat partijen met elkaar hebben. De één moet leveren en de ander moet betalen. Dat is gebaseerd op vertrouwen, maar vertrouwen wordt nooit een gegeven. Je moet het er altijd over hebben én het moet een eerlijk gesprek zijn. En het helpt dat je elkaar beter kent." Volgens Van Wijngaarden zit voor dat vertrouwen nog wel "de afdeling begrijpen". "Begrijp je het belang dat je zelf hebt, maar ook dat van de ander? Daardoor begrijp je beter waarom je iets doet en welk effect dat op de ander heeft. Ik denk dat we daarin wel belang-

Marjolein van Wijngaarden
Taskforce Deltatechnologie

Menno Steenman
Taskforce Deltatechnologie

Gecancelled

De laatste bijeenkomst van de Taskforce waar het tweetal officieel zou worden gepresenteerd, werd in maart door de coronacrisis gecancelled. Het thema van die bijeenkomst was 'Samenwerking voor de toekomst, een thema dat zeker nu in een geheel ander daglicht is komen te staan. Steenman knikt. "De toekomst is geraakt door wat er nu maatschappelijk gebeurt. Je ziet dat alle partijen, opdrachtgevers en -nemers zorgen over de toekomst hebben. Ze zijn op zoek naar mogelijkheden om het tempo vast te kunnen houden en waar mogelijk te versnellen. Die opdracht hebben we allemaal op ons genomen en we zijn concreet bezig om, samen met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), de waterschappen goed te kunnen helpen met als doel om het beoogde tempo na te komen."

Twee-fasencontract

Volgens Van Wijngaarden is dit ook duidelijk het begin geweest van een andere wijze van contracteren door de waterschappen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma. "Met het voorbeeld van de Markermeer-dijken is het concept van de twee-fasecontractering ontstaan. Dat budgetoverschrijdingen voor rekening van de waterschappen kwamen, hielp daarbij. De oplossing werd om marktpartijen al in het ontwerptraject te betrekken, zodat je met elkaar veel sneller de risico's inzichtelijk kunt maken en kunt voorkomen dat er een

ga, word ik altijd gezien als iemand met de pet van een bouwer op. Als ik dat doe vanuit de Taskforce met andere mensen van andere bedrijven om mij heen, krijg je direct een andere invalshoek." Steenman voegt daar aan toe dat vooral kennis binnen de Taskforce voor verbinding zorgt. "Het feit dat je elkaar kent en begrijpt, is met deze crisis alleen maar belangrijker geworden. Daardoor kun je nu met Taskforce doorschakelen. In het algemeen zie ik wel een toekomst waarin we de grote opgaven veel meer in gezamenlijkheid gaan oppakken."

Vertrouwen

Het onderling vertrouwen tussen opdrachtgever en -nemer speelt uiteraard een belangrijke rol. Tegelijkertijd blijft het volgens het tweetal een zoektocht naar hoe je elkaar leert kennen en vertrouwen. "Het is ook inherent aan het

rijke stappen hebben gezet. Maar er gemakshalve van uitgaan dat de ander wel begrijpt waarom je iets doet, omdat hij je vertrouwt is de omgekeerde route."

Toekomst

Op de vraag hoe Steenman zijn toekomst bij de Taskforce ziet, zegt hij na een korte stilte: "Ik ben in januari begonnen en half maart zijn we overvallen door een majeure maatschappelijke ontwikkeling. Dus ik ben nog niet toe aan mooie vergezichten van 'daar gaan we naar toe'. Ik heb echt het idee dat we ons zoveel mogelijk moeten inspannen om er voor te zorgen dat het land zo weinig mogelijk last houdt voor het feit dat het een paar maanden in een dramatische situatie heeft verkeerd. Dat wil natuurlijk iedereen. En het is mijn verzoek om daar de komende tijd vorm aan te geven."

Op weg naar de toekomst

Het maken van vergezichten is belangrijk om doelen voor de lange termijn te schetsen. Maar hoe ziet die verre toekomst eruit? En welke rol nemen waterbouwers daarin om dat beeld te realiseren? Tim van Hattum, programmaleider Klimaat bij Wageningen University & Research, voormalig TU Delft-professor Henk Jan Verhagen en Jaap Kwadijk, voorzitter wetenschapsraad bij Deltares nemen ons mee op weg naar de toekomst.

Nederland in 2120

Een denkrichting gebaseerd op nature-based-solutions

Tim van Hattum
Wageningen University

Windparken op zee, zeewierkwekerijen tussen de fundamenteën, brede rivieren en tegelijkertijd het hoofd bieden aan extreem weer en het stijgen van de zeewaterspiegel. Als het aan Tim van Hattum, programmaleider Klimaat bij Wageningen University & Research, ligt, is het allemaal mogelijk. Samen met een aantal collega's schreef hij een toekomstvisie over hoe Nederland er over honderd jaar uit zou kunnen zien. Een denkrichting gebaseerd op nature-based-solutions.

"Als je kijkt naar de media dan worden we overspoeld met negatief nieuws en doembeelden over de verandering van het klimaat," schetst Tim van Hattum de huidige situatie. "Daar wordt niemand vrolijk van. Als je wilt dat mensen in beweging komen dan zul je ze mee moeten nemen in hoe een klimaatbestendige wereld er eigenlijk uitziet."

Dit zette Van Hattum en zijn team aan om een visie te ontwikkelen waarbij nature-based-solutions centraal staan en een richting voor de langere termijn wordt aangegeven. "We zijn erg bezig met korte-termijnoplossingen," legt Van Hattum uit. "Om ons voor te bereiden op de veranderingen én tegelijkertijd de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs te halen, moet er nog ongelooflijk veel gebeuren. Dat gaat verder dan waterbeheer alleen."

Integrale aanpak

Volgens Van Hattum moeten we de problematiek juist integraal aanpakken, waarbij we ook kijken naar transities op het gebied van landbouw, energie en woningbouw, verstedelijking en gezondheidszorg. "Al deze sectoren staan namelijk in relatie tot elkaar," verduidelijkt hij. "Wat zijn de keuzes die we moeten maken en wat zijn daar de ruimtelijke gevolgen van? Omdat we vinden dat nature-based-solutions momenteel te weinig aandacht krijgen, hebben we die centraal gezet. Technische korte-termijnoplossingen zijn ontzettend belangrijk, maar we moeten ook begrijpen hoe het natuurlijke systeem in elkaar zit." Door na te denken over het meebewegen met de natuur kan in zijn visie dan ook meer bereikt worden dan met technische oplossingen alleen.

Is Nederland niet te klein voor zulke ambities? Volgens Van Hattum niet. "We zullen goed moeten kijken hoe we zo efficiënt mogelijk omgaan met de ruimte en hoe we op een slimme manier functies kunnen combineren waar dat kan." Landbouw neemt bijvoorbeeld relatief veel ruimte in. Door meer op plantaardige diëten over te gaan, kan er met verregaande landbouwtransitie ook ruimte ontstaan. "We hoeven niet ineens allemaal vegetariër te worden," stelt Van Hattum ons gerust, "maar we zien wel een wereldwijd tekort aan plantaardige eiwitten omdat de vraag naar vleesvervangers snel toeneemt. Als we onze meest vruchtbare landbouwgrond nog beter gaan inzetten voor plantaardige productie en gaan leven als flexitariërs dan zou dat wel een groot verschil maken. De natuur die op die manier vrijkomt, kunnen we gebruiken voor het opvangen van klimaatextremen en het vergroten van de biodiversiteit."

Reacties

Van Hattum en zijn team kregen veel positieve reacties op de toekomstvisie en de insteek daarvan. Zowel vanuit de ministeries als de betrokken sectoren.

Op dit moment voert Van Hattum gesprekken met diverse partijen in het land om te inventariseren hoe dit toekomstbeeld voor Nederland in 2120 valt, welke kennisvragen dit oplevert en wat de vervolgstappen zijn.

Toekomst

"We zeggen niet dat het een blauwdruk is voor hoe Nederland er over honderd jaar uitziet, maar het is wel tijd om keuzes te maken. De beslissingen die we de komende tien jaar nemen, zijn cruciaal in de vraag of we onze klimaatdoelstellingen gaan halen. Willen we de emissie in 2050 naar nul krijgen dan zullen we echt alle mogelijkheden moeten aanpakken om dat te kunnen bereiken."

Het is tijd om dingen anders te gaan doen en om bewuster te gaan leven. Hoe langer we daarmee wachten, hoe moeilijker het wordt om de doelstellingen te behalen. We leven in een spannende tijd met grote veranderingen die op stapel staan. De toekomst begint vandaag."

'We kunnen veel leren uit het verleden'

Als we naar de toekomst willen kijken, kunnen we veel leren uit het verleden," stelt voormalig TU Delft-professor Henk Jan Verhagen, "maar dan moet die informatie uit het verleden wel beschikbaar zijn, en dat is nog wel eens een probleem." Binnen bepaalde organisaties heerste tot voor kort volgens Verhagen nog wel eens een soort dedain voor informatie uit het verleden. "Waar alleen gekeken wordt naar beleid en niet naar technieken gaat het fout."

Gelukkig ziet Verhagen dat die tendens de laatste vijf jaar wel aan het veranderen is. "Er is veel kennis en ervaring zomaar overboord gegooid. Een van de dingen die we nu doen, is proberen te achterhalen welke informatie er nog beschikbaar is en die beschikbaar maken voor andere gebruikers." Dat gebeurt binnen de Stichting Blauwe Lijn, een stichting die zich inzet voor het behoud en uitdragen van klassieke waterbouwkennis. Zo lanceerden zij het tréser 'Hollandse Waterbouw', en inventariseerde een groot deel van de publicaties en studies van Johan van Veen, speerpunt van de stichting dit jaar, en maakte die beschikbaar. "Als je zoekt naar iets wat niet vaak voorkomt, bijvoorbeeld een dijkdoorbraak, kan dat heel interessante informatie opleveren."

Metten is weten

"We hebben in Nederland langs de kust zandgolven lopen die onze kustlijn

beïnvloeden. Omdat wij het enige land zijn dat al honderd jaar strandmetingen doet, kunnen we dit verschijnsel, dat tussen de 20 en 50 jaar duurt, herkennen en documenteren. Dat levert een schat aan informatie op die niemand anders heeft." Zo weten we volgens Verhagen bijvoorbeeld nu ook dat de strandhoofden die we rond 1930 langs de kust bouwden, achteraf overbodig waren, en wordt onze kennis over polders ingezet bij problemen in Azië.

Toekomst

"De toekomst van ons land is goed," stelt Verhagen ons gerust. "Dat komt doordat we de kennis, de techniek en de financiën hebben om constructief met alle informatie aan de slag te gaan. Bovendien hebben we de tijd omdat het om gestage processen gaat." Anders wordt het volgens hem als je als land te maken hebt met een slechte bestuursvorm en een gebrek aan kennis en financiële

Henk Jan Verhagen
Voormalig professor TU Delft

ruimte. Ook onze waterschappen, die continue focus houden op onze waterhuishouding, worden elders niet zomaar even opgezet. Dat duurt jaren. "Dat geeft

ons een enorme voorsprong ten opzichte van andere landen," aldus Verhagen. Volgens hem is één ding duidelijk: "We houden droge voeten."

'Als waterbouwers hebben we een voortrekkersrol'

Jaap Kwadijk
Deltares

Het is erg belangrijk dat er naar aantrekkelijke en alternatieve oplossingen voor de huidige vraagstukken gekeken wordt. Door alleen maar doemscenario's te schetsen verander je de wereld niet," stelt Jaap Kwadijk, voorzitter wetenschapsraad bij Deltares.

Al vroeg in zijn carrière keek hij bij een voorloper van Deltares naar hoe Nederland zich kan wapenen tegen de meest extreme klimaatomstandigheden en tegelijkertijd een prettige leefomgeving blijft. Van de visie van Tim van Hattum en zijn team kunnen we wat hem betreft dan ook veel leren. Sterk punt uit die visie is volgens Kwadijk de combinatie tussen factoren als inrichting, voedsel, waterhuishouding en biodiversiteit.

Haalbaarheid

In het verleden werkte Kwadijk aan het plan 'Rijn op termijn'. Onderdelen daarvan komen nu terug in de visie die Van Hattum schreef. "Toen gaf die visie een hoop gedoe en weerstand, nu zie je dat daar veel meer begrip voor is." Veel ideeën van Van Hattum zijn volgens Kwadijk interessant. Vanuit veel sectoren, waaronder de waterbouwsector, zijn al veel ideeën en mogelijke oplossingen aangedragen. "We hebben er inmiddels zo'n 200 verzameld. Vanuit Deltares is de positie gekozen om die vooral vanuit objectief oogpunt te bekijken; wat betekenen ze voor de waterveiligheid, zoetwatervoorziening en natuur." Centraal staat de vraag welk pad er gevolgd moet worden en wat daarvoor moet worden gedaan. Kwadijk: "Er is veel onzekerheid over de snelheid van zeespiegelstijging. Mocht het sneller gaan dan verwacht dan

moeten we haast maken." De toekomstkaart van Van Hattum is volgens Kwadijk een positieve denkrichting waarbij nog wel goed gekeken moet worden in hoeverre alles ook daadwerkelijk haalbaar is. "Dat moet nog verder uitgewerkt worden."

Waterbouwers

De waterbouwsector heeft volgens Kwadijk een grote voortrekkersrol. "We hebben het geld, het klimaat en de middelen ervoor om de klimaatvraagstukken in ons land aan te pakken." Anders wordt het volgens hem als we mondiaal kijken. "Nature-based-solutions zijn heel aantrekkelijk, maar ze moeten ook echt werken. Willen we die gaan inzetten dan hebben we op dat gebied een flink stuk kennis in te halen." In nieuwe kustwerken moeten volgens Kwadijk steeds meer verschillende functies worden samengevoegd. Een vroeg voorbeeld daarvan is de Oosterscheldekering in Zeeland, waarbij onder druk van natuur- en milieuorganisaties het originele plan werd aangepast tot het huidige, veel gecompliceerdere model. Een combinatie van 'groene' en 'grijze' bouw die samen een gebied drooghouden, is volgens Kwadijk dan ook de toekomst. "Als we als waterbouwers daar het voortouw in nemen dan heeft dat wereldwijd een enorme impact."

Bob Hachimi neemt voorzittershamer van Ruth Huisman over

'De stem van Platform Jonge Waterbouwers is van belang'

"Ga door op de beweging die in gang is gezet, zorg dat iedereen zijn inbreng heeft en verlies de gezelligheid niet uit het oog." Dat zijn de adviezen die aankomend Platform Jonge Waterbouwersvoorzitter Bob Hachimi meekrijgt van scheidend voorzitter Ruth Huisman-de Graaf. Tijdens de afgelopen najaarsbijeenkomst over arbeidsmarkt en duurzaamheid kwamen voldoende onderwerpen aan bod waar Bob samen met het Platform Jonge Waterbouwers (PJW) aan de slag kan als hij halverwege dit jaar de voorzittershamer van Ruth overneemt. Uitdagingen waar hij zin in heeft, want de stem van het Platform Jonge Waterbouwers is in de huidige waterbouwsector van belang.

Ruth Huisman-de Graaf kijkt met een positief gevoel terug op haar voorzittersperiode. "De afgelopen jaren is er vanuit het bestuur en directie meer aandacht gekomen voor de jonge waterbouwers. Hun stem wordt steeds belangrijker. Was het heel vroeger vooral een gezellig clubje om te netwerken en een drankje te doen; nu zit er een veel serieuzere toon in. Een goed voorbeeld is het jaargesprek met Rijkswaterstaat waaraan we door het bestuur gekoppeld zijn over hun visie 2050," legt Huisman-de Graaf uit. "Ook is er regelmatig contact met de directeur van de vereniging over onderwerpen die van belang zijn. Zo krijg je op een heel andere manier mee wat er speelt binnen de vereniging en de branche. Die is volop in beweging. Het is dan ook goed dat we als jonge waterbouwers onze stem laten horen."

Koerswijzigingen

Grote koerswijzigingen zal Bob Hachimi daarom bij zijn aantreden niet doorvoeren. "De laatste jaren hebben we binnen het Platform Jonge Waterbouwers een aantal veranderingen doorgezet. Daar willen we graag opvolging aan geven in de dingen die we doen qua activiteiten." De najaarsbijeenkomst met de thema's arbeidsmarkt en duurzaamheid, die op verzoek van de Vereniging van Waterbouwers werd georganiseerd, viel goed samen met de behoeften binnen de branche en maatschappij. "Het zijn onderwerpen die je niet alleen kunt aanpakken binnen een bedrijf of een vereniging. Dat moet over de breedte van de hele sector opgepakt worden, waarbij je ook de opdrachtgevers zoals waterschappen,

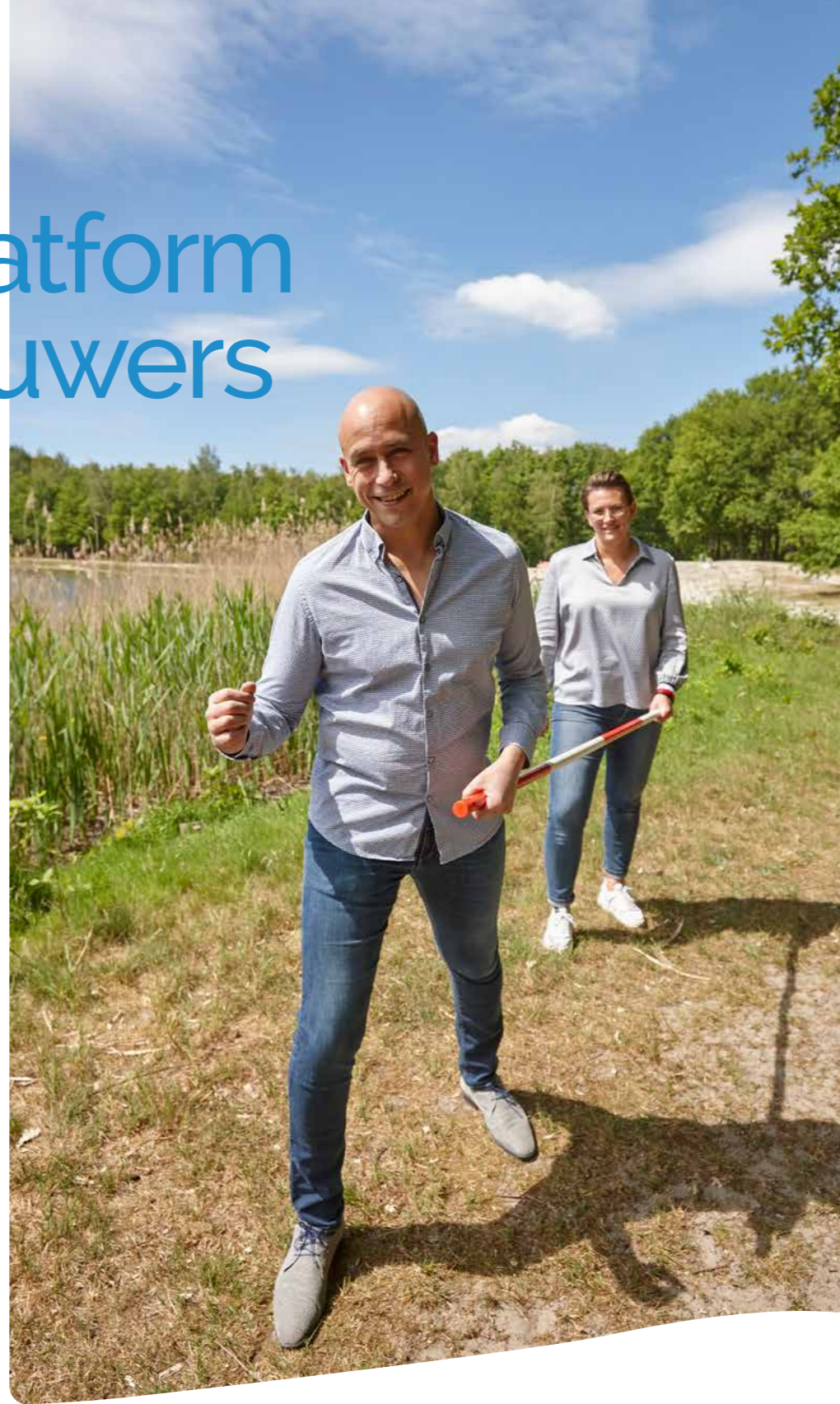
provincies en Rijkswaterstaat nodig hebt."

Maatschappelijke opgaven

Extremes waterstanden en een stijgende zeespiegel zorgen voor grote maatschappelijke opgaven. Toch gaat elke waterbouwer daar weer anders mee om. "Je merkt onderlinge tegenstellingen," legt Hachimi uit. "Enerzijds zijn er mensen die vinden dat we al op de goede weg zijn, en anderen die vanuit een intrinsieke motivatie elke gelegenheid willen aangrijpen om een bijdrage te leveren aan een betere wereld. Het zijn in elk geval opgaven die groot op de kaart staan en waarmee we als sector prima aan de slag kunnen. We zijn al stukken verder dan tien jaar geleden, wellicht dat we de komende tien jaar ook de oplossing realiseren. Zie je het als opgave of als kans? Het gaat er om welk verhaal je bijvoorbeeld aan je kinderen wilt vertellen. Op die manier kom je bij de kern van oplossingen." Eén ding staat wat Hachimi betreft als een paal boven water en dat is dat we het samen zullen moeten doen. "We hebben elkaar binnen en buiten de vereniging nodig om de doelstellingen te behalen."

Waterbouwers in coronatijd

Het coronavirus mag de wereld dan op zijn kop gezet hebben; het zorgt volgens Hachimi ook voor waardevolle leermomenten. "Persoonlijk contact is erg belangrijk en onderschrijft het belang van de vereniging en de bijeenkomsten die we organiseren. Je kunt niet alles online doen, maar het kan wel een goede aanvulling zijn. Zo zou je bijvoorbeeld een spreker kunnen opnemen en dit

bestand live streamen of achteraf sturen naar personen die de bijeenkomst niet hebben kunnen bezoeken. Op deze manier zouden we het platform verder kunnen verbreden." En er zijn meer voordelen volgens Huisman-de Graaf. "Als jij een uur een online meeting hebt en je logt een minuut van tevoren in dan levert dat veel minder tijdsbelasting op dan als je fysiek naar een bijeenkomst in het land rijdt." In de ideale situatie zijn de bijeenkomsten volgens beiden dan ook een mix tussen online- en fysieke ontmoetingen.

Toekomstperspectief

Jonge waterbouwers hebben volgens Hachimi en Huisman-de Graaf een goed toekomstperspectief in de sector. "De overheid en de markt bepalen samen

welke richting we op gaan. Maar of we ons nu gaan verdedigen tegen het water, of juist meebewegen; voor waterbouwers is er een hoop werk te verzetten," schetst Hachimi. "Jonge waterbouwers kunnen via het platform hun mening laten horen, advies geven en samen nadenken over hoe we met een technische of maatschappelijke aanpak constructief met de opgaven aan de slag kunnen gaan.

"We hebben te maken met serieuze opgaven waarbij het goed is om kennis en kunde met elkaar uit te wisselen. Daarnaast zijn we vooral ook een gezellige club mensen bij elkaar. Probeer daar ook zoveel mogelijk van te genieten," adviseert Huisman-de Graaf haar opvolger. Een advies dat Hachimi graag ter harte neemt.

'Corona of niet, ons werk gaat gewoon door'

Het coronavirus trekt zich nergens iets van aan: hem maakt het niet uit dat de wereld op zijn kop staat. We zijn nu ruim drie maanden onderweg en langzaam lijkt het normale leven terug te keren na de stevige maatregelen van de lockdown. Lijkt, want deze ervaring nemen we mee; helemaal hetzelfde zal het niet worden. Hoe gaat het werk in deze bijzondere situatie en waar loop je tegenaan? Vijf jonge waterbouwers blikken terug op werken tijdens een coronacrisis, maar kijken ook vooruit. "Het is voor de lange termijn toch onzeker welke consequenties de coronamaatregelen op de bedrijven zullen hebben."

"Het meest bijzondere aan de situatie vond ik dat de bouwvergaderingen, die normaal gesproken in de bouwkeet plaatsvonden, in de buitenlucht gebeurden. Al wandelend over het project, met alle personen 1,5 meter uit elkaar, werd de vergadering gehouden," vertelt **Ferdinand Hakvoort**, uitvoerder bij Tebezo in Genemuiden.

Momenteel werkt hij aan projecten op Urk en Westerbroek. "We hebben uiteraard een zo veilig mogelijke werksituatie gecreëerd en voor veel desinfectiemiddelen gezorgd. We letten erop dat er niet te veel mensen tegelijk in een bouwkeet aanwezig zijn en dat er zo weinig mogelijk wisselingen in een bouwploeg voorkomen. Er wordt ook niet meer gecarpoold naar de projecten, iedereen komt alleen in zijn eigen auto."

Bij **Hendrik Jan Weessies**, project engineer bij Boskalis in Papendrecht, gaat het er voor wat betreft het autorijden op projectlocatie iets anders aan toe: hij en zijn collega's reizen wel met twee mensen in één auto: de bestuurder uiteraard voorin en de medepassagier op de achterbank. "Af en toe voel ik me net een directeur die rondgereden wordt," grapt Weessies. Hij werkt momenteel

aan een project bij IJburg, waar 135 ha land strandeiland wordt. "Het leuke aan dit werk vind ik, ook al werk ik binnen een team, dat ik als individu een verschil kan maken." De coronamaatregelen zorgden wel voor aanpassingen, maar geen grote. "Bij de schepen, waarmee we veel werken, komen we bijvoorbeeld niet meer aan boord. We communiceren daarom meer via de mail en de telefoon. Onze opdrachtgever, de gemeente Amsterdam, die overigens heel begripvol met de situatie omgaat, heeft een kantoor op locatie, pal naast het onze: je loopt er makkelijk even heen om iets te bespreken, terwijl de anderhalve meter-afstand gewaarborgd blijft. Wat de toekomst betreft, hoop ik dat de Vereniging van Waterbouwers de mogelijkheden gaat onderzoeken of er meer ruimte voor waterbouwprojecten komt, doordat er nu bijvoorbeeld tijdens de coronaperiode een stuk minder stikstof uitgestoten is."

Fleur Snelder, EMVI (Economisch Meest Voordelige Inschrijving, red.) -coördinator bij Van den Herik in Sliedrecht: "Een van onze opdrachtgevers, Rijkswaterstaat, heeft zich snel aan de situatie aangepast. Ze gingen er serieus mee om.

Zo werd bijvoorbeeld het aanbesteden al snel digitaal georganiseerd." Sinds de aankondiging van Rutte werkt zij thuis, wat ze als grootste verandering tijdens de hele coronaperiode ervaart. "Er is veel afstemming nodig, dus we 'zoomen' en videobellen veel. Het grappige daarvan is dat sommige medewerkers helemaal niet overeenkomen met het beeld dat je van ze had. En dat je ze 'betrap' als ze in huiskleding achter de laptop zitten." Op korte termijn heeft Snelder geen echt grote zorgen: de meeste aanbestedingen zijn immers doorgegaan. Voor de lange termijn is het echter onzeker welke consequenties de coronamaatregelen op de bedrijven zullen hebben. "Ik hoop dan ook dat de Vereniging van Waterbouwers als een spil tussen de leden en de politiek zal fungeren en de mogelijkheden voor de waterbouwers goed gewaarborgd blijven."

Over de Vereniging van Waterbouwers gesproken: **Roos van Rhijn**, coördinator duurzaamheid bij Van Oord in Rotterdam, hoopt van harte dat alle

werkgroepen en activiteiten van het Platform Jonge Waterbouwers niet stopgezet zullen worden als gevolg van de coronacrisis. En alhoewel zij ook denkt dat er projecten zoals dijkversterkingen en onderhoud aan vaarwegen zullen blijven komen, blijft de toekomst onzeker. Eind mei ging zij weer voor één dag in de week naar kantoor; tot die tijd werkte ze thuis, wat haar positief is bevallen. "Ik werk effectiever, ben meer gefocust en heb minder afleiding. Van de andere kant mis ik de gezelligheid van mijn collega's. Wat ik ook mis, is het 'geroemzemoes', de werkinhoudelijke zaken die je normaal gesproken onbewust oppikt in de wandelgangen." Wat haar vooral opviel, was dat de algemeen heersende opvatting met betrekking tot het thuiswerken nogal aan betekenis inboette. "Het valt best mee dat thuiswerken," zei een collega die in zijn hele carrière bijna nooit thuiswerkte. "Wie weet, wordt het wel blijvend ingevoerd," vervolgt Van Rhijn. "Niet dat iemand de hele week thuiswerkte, maar één dag in de week bijvoorbeeld. Een mooie bijkomstigheid zou zijn dat er dan minder files ontstaan, met natuurlijk minder CO₂-uitstoot en luchtvervuiling."

"Ik eet nu iedere avond thuis, in plaats van met collega's in een hotel"

"Ik ben trots dat er geen gemor is in deze periode," zegt **Joury van der Veek** van Royal Smals in Katwijk (NB), "dat onze mensen gewoon aanpakken." Alhoewel hij zich wel een beetje zorgen maakt om de orderportefeuille. "Het grootste verschil met de situatie van vóór corona is dat we nu geen projecten in het buitenland uitvoeren, wat uiteraard volstrekt logisch is. Mijn werk is daardoor ook anders geworden: ik eet nu iedere avond thuis, in plaats van met collega's in een hotel." Voor de toekomst verwacht hij dat er meer besef komt van de meerwaarde van de natuurlijke materialen. "Ik hoop dat de Nederlandse opdrachtgevers meer gaan aanbesteden op 'werkelijke' kwaliteit van baggerwerken. In mijn optiek kunnen we in Nederland namelijk veel meer doen met het bagger-hergebruik en met ecologie. Door de coronacrisis is het extra duidelijk geworden dat de natuur een belangrijke plek is voor recreatie en ontspanning. Hopelijk komen we er gezond en bewuster van onze omgeving weer uit."

Yves Marsé
Adviseur Markt

PFAS een non-issue?

Sinds mijn komst bij de Vereniging van Waterbouwers, nu alweer vier maanden geleden, ben ik mij vanaf de eerste dag bezig gaan houden met PFAS. En dat zal zeker de komende tijd nog de hoofdmoot van mijn werkzaamheden blijven.

Als Adviseur Markt is mijn absolute topprioriteit om mij in te zetten om de continuïteit van werk voor onze prachtige waterbouwsector op peil te houden. Het is dan ook eigenlijk een bizarre constatering dat op dit moment niet de wereldwijde coronapandemie de grootste belemmering hiervoor is, maar PFAS. Deze terechte vaststelling werd niet alleen gemaakt in het meeste recente Kamerdebat, maar kan ook worden gestaafd met de huidige cijfers over de corona impact van het EIB. Daaruit komt

immers naar voren, dat er bijvoorbeeld al een daling van opdrachten door toedoen van PFAS en Stikstof van 13 procent vanuit lagere overheden voor dit jaar en komend jaar voorzien was. En dat corona daar "slechts" 2 procent aan toevoegt. Voor opdrachten vanuit het Rijk blijven de verwachtingen onveranderd, al zijn deze bepaald niet rooskleurig, want daar werd al een daling van 12 procent voor 2020 voorzien. Kanttekening die daarbij gemaakt moet worden is natuurlijk wel dat niemand weet hoe de corona impact

op onze samenleving zich verder gaat ontwikkelen. Eén ding staat echter als een paal boven water, de rekening voor alle steunmaatregelen moet linksom of rechtsom door ons allen betaald worden.

In dat kader is het goed dat we als sector, samen met de opdrachtgevers, proberen zo veel mogelijk werk gepland en gerealiseerd te krijgen en daarmee (voorlopig) geen gebruik te hoeven maken van financiële steun. Met betrekking tot PFAS vragen we de politiek wel om het wegnemen van een papieren probleem. Een papieren probleem is een kunstmatige barrière die gecreëerd is door het opstellen en invoeren van wet- en regelgeving. Je zou immers bijna vergeten dat niet het grondverzet of de baggeraars

de oorzaak zijn van de PFAS-problematiek, maar dat PFAS al decennialang door de industrie in onze leefomgeving is gebracht en nog steeds in grote mate wordt verspreid, via de lucht en het water. Dat is het werkelijke probleem! De hele discussie over normstellingen voor PFAS als het gaat om grond en bagger toepassingen zou geleid op de verhoudingen, zoals Deltares het onlangs trefend in een presentatie verwoordde, alleen daarom al een non-issue moeten zijn.

Helaas is dat in de Haagse werkelijkheid niet het geval en zijn we op dit moment in afwachting van een onderzoek dat moet aantonen in hoeverre grond of bagger met een nauwelijks detecteer-

Column

bare concentratie aan PFAS uitloopt als het in een diepe plas wordt toegepast. Hoe marginaal de uitkomsten van dit onderzoek ook zijn, dit wordt van doorslaggevende betekenis voor het wel of niet open stellen van diepe plassen voor het toepassen van grond of bagger.

Zo doende kan het gebeuren dat in de werkelijkheid de waterbouw de wereldwijde zware economische recessie als gevolg van corona voorlopig doorstaat, maar vanwege een papieren probleem bedrijven uit onze sector over een paar maanden toch een beroep moeten doen op financiële steunmaatregelen van de overheid om het hoofd boven water te houden.

Cora van Nieuwenhuizen zet stip op de horizon

'Ik wil een springlevende en vooral gezonde sector'

Eerder dit jaar stuurde Cora van Nieuwenhuizen, minister van Infrastructuur en Waterstaat de transitieagenda 'Op weg naar een vitale infrasector' naar de Tweede Kamer. Met deze aanpak, die elk jaar wordt aangescherpt, heeft Van Nieuwenhuizen een helder doel voor ogen. "Voor mij is de stip op de horizon een springlevende, ambitieuze en gezonde sector." Een vraaggesprek over onder andere de noodzaak van een transitieproces, het belang om uit de comfortzone te stappen en de wens om samen te werken. "Zonder elkaar krijgen we de maatschappelijke opgave die we hebben simpelweg niet voor elkaar."

Het Plan van Aanpak beschrijft de noodzaak voor een transitie naar een vitale, innovatieve, productieve en meer voorspelbare GWW-sector. In totaal worden in het plan 23 maatregelen opgesomd als eerste stap richting die springlevende, ambitieuze en gezonde sector. De geschetste maatregelen gaan over houding en gedrag, te komen tot een financieel gezonde sector en het creëren van voldoende ruimte om te innoveren.

In welke van de drie condities wilt u als eerste verandering zien?

"Het klinkt misschien flauw, maar het een kan niet zonder het andere. Zo moeten we goed met elkaar samenwerken om vooruit te kunnen. Als we niet op een goede manier samenwerken en samen risico's beheersen, houden we geen financieel gezonde sector over. En wanneer de sector niet financieel gezond is, kan die ook niet investeren in nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van digitalisering en duurzaamheid. Dus je hebt het allemaal nodig."

Maar u noemt samenwerking niet voor niets als eerste?

"Het begint er natuurlijk mee dat, als je elkaar niet goed weet te vinden en de juiste afspraken kunt maken, de rest ook niet komt. Overigens wil ik samenwerking verder niet romantiseren in de zin van, we moeten één grote 'happy de peppy familie' worden, maar simpelweg vanuit het nuchtere besef dat je elkaar echt nodig hebt om goede afspraken te maken. Een voorbeeld daarvan zijn de nieuwe vormen van aanbestedingen om daarmee recht te doen aan risico's bij de rijksoverheid en medeoverheden maar ook de risico's aan de kant van bedrijven."

Wat is voor u een voorwaarde voor een goede samenwerking?

"Zowel aan de kant van de opdrachtgevers als aan die van de opdrachtnemers is de wereld constant aan het veranderen. Het betekent dat er veel onderling contact moet zijn. Ook al omdat we als overheid niet helemaal kunnen overzien wat er in de dagelijkse praktijk van uitvoering speelt. En omgekeerd kunnen marktpartijen niet altijd overzien hoe het politieke en bestuurlijke landschap verandert. Dat kan alleen door heel regelmatig contact te hebben."

In de aanbestedingsbrief schijft u aan het eind dat het om durf, daadkracht en doorzettingsvermogen gaat om tot echt structurele verbetering in de sector te komen. Waar zit het durven en tonen van daadkracht en doorzettingsvermogen volgens u in?

"Als het om durf gaat moet je een beetje uit je comfortzone stappen en het aandurven om een experiment te beginnen waarvan je vooraf nooit zeker weet hoe het uitpakt. Dat doen we bijvoorbeeld door het uitvragen van innovaties in de kustlijn zorg."

Zo hadden we het project bij de Nijkerkerbrug waar gezamenlijk is nagedacht over een contract, maar waar ook samen is bedacht hoe de brug moet worden aangepakt in plaats dat dat vanuit Rijkswaterstaat wordt voorgeschreven. Dan moet je daadkracht tonen door dat gewoon te gaan doen. In de transitie-aanpak is een lange lijst van 23 maatregelen opgenomen waarvoor van alle partijen daadkracht wordt gevraagd. En doorzettingsvermogen slaat er op dat je weet dat zo'n veranderingstraject niet van vandaag op morgen in één keer gerealiseerd is. Zeker als het gaat om innovaties die niet uitpakken zoals je had gehoopt. Dan moeten we doorzettingsvermogen tonen door niet direct de moed te laten zakken en door te zetten."

Wat ziet u als de grootste belemmeringen?

"Zoals ik al zei niet de moed laten zakken als innovaties niet goed uitpakken. Vaak worden lokale bestuurders erop afgerekend als er in een project iets niet goed gaat. Dat mag echter geen reden zijn om niet voor innovaties te kiezen."

Wordt er vanuit Rijkswaterstaat met een open houding gekeken naar innovaties die niet binnen het huidige instrumentarium passen?

"Dat is de reden waarom we hebben gezegd dat we daar mensen en bedrijven in de breedte over willen spreken. Rijkswaterstaat is natuurlijk een grote speler in de markt en kan als launching customer zorgen dat iets kritische massa krijgt. Hierdoor kan het voor partijen interessant zijn om in ontwikkelingen te investeren. Daarom brengen we ook

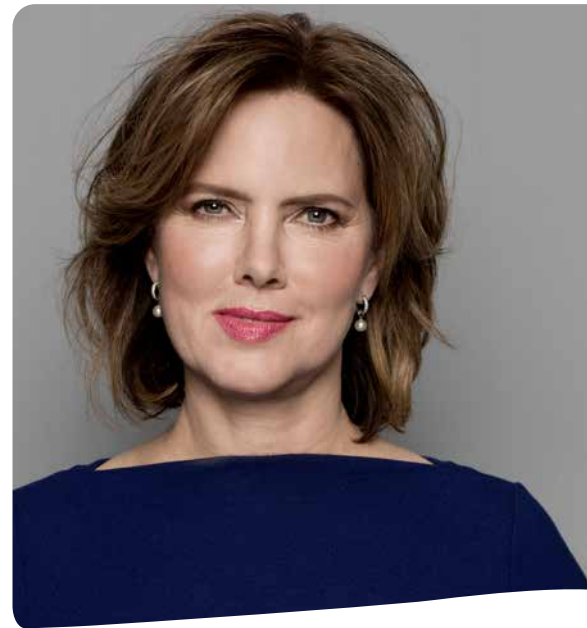
met de innovatieagenda meer focus aan. En Rijkswaterstaat organiseert de Small Innovation Research-dagen om met opdrachtgevers om tafel te zitten om interessante ontwikkelingen te bespreken waar je je op kunt richten. Dus dat je dan niet met een schot hagel bezig bent door elk start-up idee op dezelfde manier te behandelen. Je moet echt zorgen dat iets massa kan krijgen, het financieel uit kan én sector-doorbrekend kan zijn."

Hoor ik u hiermee zeggen dat RWS, als het gaat om innovaties, meer een regisserende rol gaat spelen?

"Door meer focus in de innovatieagenda zien bedrijven wat voor hen interessante ontwikkelpaden zijn waar ze mee aan de slag kunnen. En dat is nodig, want in verschillende projecten laten we bijvoorbeeld duurzaamheid en milieukosten in de vorm van criteria in aanbestedingen zwaarder wegen. Natuurlijk moeten we ons aan de aanbestedingsregels houden, maar daarbinnen kun je best spelen met het gewicht dat je aan verschillende factoren meegeeft. Met de stip op de horizon van klimaatneutraliteit kunnen we de aspecten in een aanbesteding mee laten wegen."

Hoe staat u tegenover een level playing field?

"Het moet zo zijn dat er altijd een gelijk speelveld is, waardoor iedereen altijd een aanbesteding kan winnen. Alleen kunnen wij door onze gewichten aan verschillende criteria mee te geven wel degelijk voorsorteren op de circulaire economie en een energie-neutrale leefomgeving. En daarmee kunnen we ook zorgen dat de sector in een bepaalde beweging mee gaat."

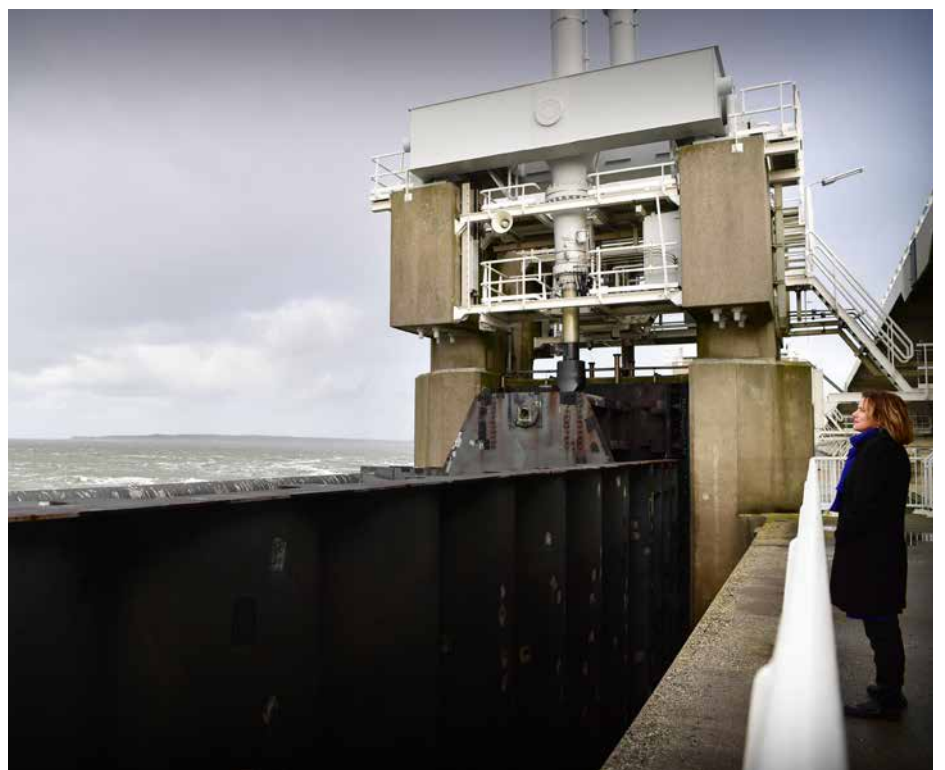

In hoeverre maakt u zich sterk voor een Europees level playing field?

"Dat doen we ook. De aanbestedingsregels zijn sowieso Europees. Daarbinnen proberen we onze eigen Nederlandse ambities vorm te geven. Verder kijken wij in het kader van de Green Deals van Timmermans waar we massa kunnen maken, waardoor het interessant is om aan te haken."

Wat verwacht u van de waterbouwers?

"Ik hoop dat ze doorgaan op de manier zoals we nu ook samenwerken met korte lijnen en ze aan de bel trekken als er praktische problemen zijn of als er ergens iets in een gemeente stekt. We kunnen niet alles oplossen, maar we moeten echt samen naar een springlevende sector waarin iedereen een goede boterham op een verantwoorde manier kan verdienen."

Colofon

De Waterbouwer is een uitgave van de Vereniging van Waterbouwers en is bedoeld om haar leden en relaties te informeren over onderwerpen die de branche raken. De Waterbouwer wordt samengesteld door het bureau van de vereniging. Voor reacties en nadere informatie kunt u terecht bij:

Vereniging van Waterbouwers
Hannah Groenwold
Bezuidenhoutseweg 12
2594 AV Den Haag
Telefoon 070 - 3490700
communicatie@waterbouwers.nl
www.waterbouwers.nl

Redactie en Vormgeving
Sold Communicatie
Koraalrood 153
2718SB Zoetermeer
Telefoon 079 - 82 00 255
info@sold.marketing
www.sold.marketing

Drukwerk
De Groot Drukkerij
Zuidzijde 131
2977 XE Goudriaan
Telefoon 0183 - 58 3310
info@grootsgedrukt.nl
www.grootsgedrukt.nl